

Nr 160*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av sjukgymnastutbildningen m. m.*
(2:a avd.)

I propositionen nr 160 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 15 mars 1957, föreslagit riksdagen att dels godkänna av departementschefen föreslagna huvudsakliga grunder för omorganisation av sjukgymnastutbildningen m. m., dels ock godkänna av departementschefen föreslagna förändringar i personalorganisationen m. m. vid universitetet i Lund, karolinska mediko-kirurgiska institutet, karolinska sjukhuset samt gymnastiska centralinstitutet, att genomföras under budgetåren 1958/59 och 1959/60.

Utbildning av sjukgymnaster, som efter avlagd examen blir berättigade att erhålla legitimation, sker för närvarande dels vid gymnastiska centralinstitutet (GCI) i Stockholm, dels vid sydsvenska gymnastikinstitutet (SGI) i Lund. SGI är ett enskilt institut, vid vilket utbildningen bedrivs med stöd av särskild koncession. Utbildningen är vid båda instituten tvåårig. Vid GCI utbildas såväl kvinnliga som manliga sjukgymnaster, vid SGI endast kvinnliga. Under senare år har emellan 30 och 40 elever årligen intagits vid GCI. Vid SGI är antalet platser i första årskursen ca 45, av vilka ett mindre antal förbehålles utländska elever.

Bestämmelser rörande sjukgymnastutbildningens organisation m. m. vid GCI och SGI är meddelade i stadgan den 22 juni 1934 för GCI (kungörelsen 1934: 350 med däri senare vidtagna ändringar) respektive i den för SGI gällande, av Kungl. Maj:t den 14 februari 1936 fastställda organisationsplanen.

Departementschefen har till en början erinrat om vissa vid föregående års riksdag gjorda uttalanden rörande sjukgymnastutbildningen. I 1956 års statsverksproposition (prop. I: VIII, s. 716) framhöll departementschefen, att 1945 års gymnastikläroarbetsutbildningssakkunniga föreslagit att ifrågavarande utbildning icke längre skall vara förlagd till GCI. Vidare erinrade departementschefen om att samma uppfattning hävdats av sjukgymnastikutredningen i dess betänkande angående sjukgymnastikens ställning i sjukvårdsarbetet m. m. samt att sistnämnda utredning även förutsett, att en omläggning och förbättring av utbildningen borde genomföras. Departementschefen ansåg sig böra räkna med att en ytterligare beredning av angivna frågor — eventuellt genom en särskild expert — erfordrades, innan slutlig ståndpunkt kunde tagas till dem. Med anledning av detta

uttalande framhöll statsutskottet (SU 8, s. 103 f.), att utskottet, som funne det angeläget att den sedan länge aktuella frågan om en reformering av sjukgymnastutbildningen snarast bragtes till en lösning, förutsatte att den av departementschefen angivna beredningen av ärendet skulle kunna slutföras inom sådan tid att förslag i ämnet kunde underställas 1957 års riksdag.

Genom beslut den 20 april 1956 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla en sakkunnig för att verkställa översyn av föreliggande utredningar angående omorganisation m. m. av den för närvarande till gymnastiska centralinstitutet förlagda sjukgymnastutbildningen. Med stöd av detta bemyndigande tillkallade departementschefen samma dag numera professorn vid karolinska institutet O. T. Sjöstrand såsom sakkunnig. Genom beslut den 15 juni 1956 utvidgade Kungl. Maj:t det åt Sjöstrand sålunda meddelade uppdraget att avse jämväl utredning av frågan om den framtida organisationen av den för närvarande till sydsvenska gymnastikinstitutet i Lund förlagda sjukgymnastutbildningen.

Sedermera uppdrog departementschefen genom beslut den 3 oktober 1956 åt kommissionen för förhandlingar med bland annat Malmöhus läns landsting rörande frågor, som äger samband med lasarettets i Lund upplåtande för medicinsk undervisning m. m., att i anslutning till den sakkunniges utredningsarbete beträffande den till institutet i Lund förlagda sjukgymnastutbildningen upptaga förhandlingar med nämnda landsting rörande lasarettets i Lund upplåtande för sjukgymnastutbildning vid en statlig sjukgymnastskolas förläggande till Lund.

Med skrivelse den 15 oktober 1956 har Sjöstrand överlämnat *betänkande med utredning och förslag rörande sjukgymnastutbildningen vid gymnastiska centralinstitutet* (stencilerat). Betänkandet kallas i fortsättningen betänkande I.

Över betänkandet har yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, kanslern för rikets universitet — som i ärendet hört karolinska institutets lärarkollegium och medicinska fakulteten i Lund — medicinalstyrelsen, direktionen över GCI, direktionen för karolinska sjukhuset och statens lönenämnd samt svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet, Sveriges läkarförbund, Svenska legitimerade sjukgymnasters riksförbund, Kvinnliga legitimerade sjukgymnasters riksförbund och Svenska gymnastikdirektörsförbundet.

Vidare har Sjöstrand med skrivelse den 31 januari 1957 överlämnat *betänkande rörande den framtida organisationen av den för närvarande till sydsvenska gymnastikinstitutet förlagda sjukgymnastutbildningen* (stencilerat). Detta betänkande kallas i det följande betänkande II.

Yttrande över sistnämnda betänkande har avgivits av samma myndigheter och sammanslutningar, som yttrat sig över betänkande I, samt dessutom av Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse, direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund och föreståndaren för SGI, majoren J. G. Thulin.

Med skrivelse den 14 januari 1957 har den förut omnämnda kommissionen för förhandlingar med bland annat Malmöhus läns landsting rörande frågor, som äger samband med lasarettets i Lund upplåtande för medicinsk undervisning m. m., redovisat en *preliminär överenskommelse* — träffad efter förhandlingar mellan kommissionen och företrädare för nämnda landsting — i fråga om kostnadsfördelningen mellan staten och landstinget vid förläggande av en statlig sjukgymnastskola till lasarettet i Lund.

Ytterligare torde få nämnas att *medicinalstyrelsen* i skrivelse den 8 mars 1956 framlagt en beräkning rörande det framtida behovet av sjukgymnaster och i anslutning därtill rekommenderat vissa åtgärder för avhjälpan av den rådande bristen på sjukgymnaster.

I propositionen har därefter lämnats redogörelser för dels *tidigare utredningar* (s. 4—6), dels *föreliggande reformförslag* (s. 6—22), dels huvuddragen av den i betänkande I föreslagna organisationen av *sjukgymnastutbildningen i Stockholm* jämte remissyttranden häröver (s. 23—44), dels huvuddragen av den i betänkande II redovisade organisationsplanen för en statlig *sjukgymnastutbildning i Lund* jämte remissyttranden häröver (s. 44—52), dels ock vissa *ytterligare* med sjukgymnastutbildningen sammanhängande *frågor*, berörande inträdesfordringar, krav för legitimation samt förslag till stadgar för utbildningsanstalterna i Stockholm och Lund jämte remissyttranden i ämnet (s. 52—57).

Beträffande dessa redogörelser torde få hänvisas till propositionen.

I följande sammanställning lämnas beträffande *sjukgymnastutbildningen i Stockholm* en översikt över den nuvarande undervisningen och de av Sjöstrand föreslagna förändringarna.

Ämne	Timantal	
	Nu	Förslag
Anatomi	130	150 (+ 20)
Fysiologi	96	116 (+ 20)
Patologi	32	40 (+ 8)
Psykologi och psykiatri	15	30 (+ 15)
Hygien	32	32 (of.)
Sjukdomslära	210	247 (+ 37)
Samaritlära	15	Inarbetas i sjukdomslära
Sjukgymnastikens teori och praktik:		
propedeutik I	60	80 (+ 20)
" II	0	100 (+100)
sjukgymnastik	210	248 (+ 38)
patientbehandling	810	1 011 (+201)
Gruppgymnastik	96	175 (+ 79)
Fysikalisk terapi	30	30 (of.)
Rehabilitering	40	80 (+ 40)
Extrakurser m. m.	68	0
Summa	1 844	2 339

Beträffande *sjukgymnastutbildningen i Stockholm* redovisas i följande sammanställning nuvarande kostnader för lärare och annan personal samt de av Sjöstrand beräknade kostnaderna för motsvarande ändamål enligt den föreslagna organisationsplanen.

De årliga kostnaderna för avlöningar och arvoden vid förläggandet av en statlig anstalt för *sjukgymnastutbildningen i Lund* enligt Sjöstrands förslag framgår av följande sammanställning.

1. Arvode till inspektör	1 200	h) rehabilitering	3 850
2. Ett kanslibiträde i Ce 11	9 144	i) gruppgymnastik	2 000
3. Arvodslärare m. fl.		4. Sjukgymnastikens teori och praktik	
a) anatomi:		a) Överläkare: lön i Ce 30	22 296
lärare	6 250	undervisningsarvode	5 000
två assistenter	4 000	b) Biträdande lärare, arvode	8 000
b) fysiologi:		c) Klinisk amanuens ¹	14 292
lärare	5 300	d) Chefsgymnast	
en assistent	1 000	lön i 18 lönegraden	11 724
c) patologi	2 000	arvode	3 600
d) psykologi och psykiatri	1 500	e) Instruktionsgymnaster	
e) hygien	1 600	arvodena (7 × 2 700 +	
f) sjukdomslära	12 350	8 × 2 400 =)	38 100
g) fysikalisk terapi:			
lärare	1 500		
assisterande sjuksköterska	100		
			Summa kronor 154 806

¹ Under förutsättning att Malmöhus läns landsting svarar för en tredjedel av lönen.

Departementschefen har anfört huvudsakligen följande.

I den långvariga diskussionen om sjukgymnastutbildningens organisation har tidigare starka meningsmotsättningar kommit till uttryck. Detta gäller i särskilt hög grad tiden före 1934 års riksdagsbeslut, på vilket den nuvarande organisationen av gymnastiska centralinstitutet är grundad. Å ena sidan har gjorts gällande att frisk- och sjukgymnastiken hör intimt samman och att utbildningen vid gymnastiska centralinstitutet bör avse både frisk- och sjukgymnaster. Å andra sidan har hävdats nödvändigheten av att sjukgymnastiken och därmed också sjukgymnastutbildningen betraktas såsom väsentligen medicinska angelägenheter. Uppfattningen att sjukgymnastutbildningen bör avskiljas från friskgymnastutbildningen och helt förläggas till sjukvårdande institutioner är numera förhärskande. I de båda betänkanden, för vilka jag redogjort i det föregående, har utredningsmannen — professorn vid karolinska institutet O. T. Sjöstrand — ytterligare utvecklat denna uppfattning och förordat en genomgripande omorganisation av nu ifrågakvarande utbildning.

Det viktigaste skälet för en reformering av sjukgymnastutbildningen är den stora — alltmer växande — betydelse som modern sjukgymnastisk behandling tillmättes inom sjukvården. Olika faktorer synes ha medverkat till denna utveckling. Utredningsmannen påpekar, bland annat, att den ökade medellivslängden — i och för sig delvis en följd av medicinens framsteg — inneburit att antalet kroniskt sjuka och fall med invaliditet efter operationer och skador blivit talrikare. Särskilt beträffande dylika fall synes sjukgymnastisk behandling — huvudsakligen i form av medicinsk

Nu		Förslag			
Ändamål	Kostnader (35—40 elever)	Ändamål	Kostnader vid intagning av		Avlö- nings- stat
			45 elever	60—65 elever	
1. Direktionsarvoden ..	ca 750	1. —	—	—	—
2. Föreståndararvode ..	—	2. Föreståndararvode ..	1 200	1 200	KI
3. —	—	3. Ett kanslibiträde i Ce 11	9 936	9 936	KI
4. Arvodeslärare m. fl. ..	—	4. Arvodeslärare m. fl. ..			
a) anatomi: lärare ..	ca 5 500	a) anatomi: lärare ..	6 250	6 250	KI
—	—	två ass. (amanuens- ser på anatomiska institutionen)	4 000	6 000	KI
b) fysiologi: lärare ..	(beräknat) 4 000	b) fysiologi: lärare ..	5 300	5 300	KI
—	—	en ass. (underläka- re)	1 000	1 500	KI
c) patologi	1 500	c) patologi	2 000	2 000	KI
d) psykologi och psy- kiatri	600	d) psykologi och psy- kiatri	1 500	1 500	KI
e) hygien	ca 1 400	e) hygien	1 600	1 600	KI
f) sjukdomslära	6 250	f) sjukdomslära	12 350	12 350	KI
g) fysikalisk terapi: lärare	1 200	g) fysikalisk terapi: lärare	1 500	1 500	KI
—	—	sjuksköterska	100	150	KI
h) rehabilitering	1 600	h) rehabilitering	3 850	4 350	KI
i) gruppgymnastik ..	1 000	i) gruppgymnastik ..	2 000	2 000	KI
5. Sjukgymnastikens teori och praktik:		5. Sjukgymnastikens teori och praktik:			
a) lärare, tillika över- läkare och bitr. fö- reståndare: lön som lärare i Ca 29	22 632	a) överläkare, tillika bitr. föreståndare: lön i Ce 30	23 688	23 688	KS
arvode som bitr. föreståndare	600	arvode som bitr. föreståndare jämte undervisningsar- vode	5 000	5 000	KI
b) bitr. läkare, tillika lärare:		b) bitr. överläkare i Ce 30	23 688	23 688	KS
arvode som bitr. läkare	15 276 ¹				
tilläggsarvode som lärare	3 360				
c) andre underläkare .	19 464 ¹	c) förste underläkare .	22 632	22 632	KS
d) —	—	d) förste underläkare .	22 632	22 632	KS
e) läkare	9 216 ²	e) bitr. överläkare i Ce 30	23 688	23 688	S
f) —	—	f) undervisningsarvo- de till läkare på norrbackainstitutet	1 000	1 500	KI
g) —	—	g) do till läkare på epidemijsjukhuset .	500	1 000	KI
h) instruktionsgym- naster	24 300	h) instruktionsgym- naster	41 400	66 700	KS
6. Extrakurser och medi- cinska specialkurser: .	ca 2 000	6. —	—	—	—
	120 648		216 814	216 164	

¹ Från KS ² Från S

rörelsebehandling — numera ha kommit att spela en central roll. Den alltmär uppmärksammade och socialmedicinskt angelägna sjukvårdsuppgiften vid sidan av uppgiften att förebygga sjukdom och bota sjukdomstillstånd, nämligen att så snabbt som möjligt återställa eller förbättra de sjukas och skadades arbetsförmåga, betjänas i väsentlig grad av de sjukgymnastiska behandlingsmetoderna. Som exempel på områden, där ifrågavarande metoder fått ökad tillämpning, må här nämnas poliovård, spastikervård, mödra- och förlossningsvård, behandling i samband med operationer i brösthålan, behandling av skullskador samt mentalsjukvård.

Med hänsyn till sjukgymnastikens nutida betydelse och dess utveckling i riktning mot en självständig ställning inom sjukvården synes mig angeläget, att garantier skapas för att sjukgymnastutbildningen anpassas efter sjukvårdens krav. Utredningsmannens förslag beträffande såväl utbildningens ledning som undervisningens uppläggning är enligt min mening väl ägnade att skapa sådana garantier. Vidare synes mig utredningsmannens förslag om åtgärder för främjande av forskning i sjukgymnastik värdefullt.

Såsom utredningsmannen föreslagit bör utbildningen av sjukgymnaster i fortsättningen anförtras organ som bär det närmaste ansvaret för läkarutbildning och sjukvård. Såvitt gäller den hittillsvarande statliga sjukgymnastutbildningen i Stockholm förordar jag därför — i huvudsaklig överensstämmelse med utredningsmannens förslag — att ansvaret för denna utbildning överflyttas från gymnastiska centralinstitutet till karolinska institutet. Principbeslut härom torde böra fattas vid innevarande års riksdag. En lämplig tidpunkt för den avsedda förändringen synes mig vara den 1 juli 1958. Lokalt bör utbildningen liksom för närvarande vara i huvudsak förlagd till karolinska institutets teoretiska institutioner samt karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets sjukgymnastiska avdelningar. Förslaget innebär vidare att universitetskanslersämbetet i fortsättningen blir den centrala administrativa myndigheten i fråga om här avsedda utbildning. Till enskildheterna i utredningsmannens förslag torde jag strax få återkomma.

Den förut nämnda utvecklingen av de sjukgymnastiska behandlingsmetoderna har lett till en väsentligt ökad efterfrågan på sjukgymnaster. För närvarande råder en besvärande brist på dylik arbetskraft, särskilt kännbar i landsorten och de mindre städerna. Denna brist kan vid en oförändrad utbildningskapacitet förväntas öka, i första hand på grund av den planerade utbyggnaden av vårdgrenar med speciellt behov av sjukgymnastiskt skolad arbetskraft.

Den årliga intagningen av svenska sjukgymnastelever vid gymnastiska centralinstitutet och sydsvenska gymnastikinstitutet i Lund uppgår för närvarande till ca 65. Medicinalstyrelsen har uppskattat det erforderliga årliga tillskottet av yrkesverksamma sjukgymnaster till ca 130. I sitt betänkande II har utredningsmannen framhållit, att medicinalstyrelsens beräkningar är baserade på vissa osäkra antaganden, och därvid pekat på faktorer, som kan förväntas i någon mån hålla behovsökningen tillbaka. Utredningsmannen har för sin del funnit, att det med en viss sannolikhet kan antagas, att en årlig utbildning under den närmaste 10-årsperioden av 100 till 110 sjukgymnaster är erforderlig med hänsyn till den takt, varmed sjukvården för närvarande bygges ut.

På föreliggande material synes det mig vanskligt att taga mera bestämd ställning till utbildningsbehovet på längre sikt. De redovisade beräk-

ningarna utvisar emellertid, att nuvarande utbildningskapacitet är otillräcklig. Den nu aktuella omorganisationen av sjukgymnastutbildningen bör därför utformas så, att betingelser jämväl skapas för en väsentligt ökad utbildningskapacitet. För egen del finner jag starka skäl tala för att sådana anordningar vidtages, att en årlig intagning av ca 110 sjukgymnastelever så snart som möjligt kan komma till stånd.

Av den förut lämnade redogörelsen framgår att enligt utredningsmannens mening två alternativ kan tänkas ifrågakomma för att i huvudsak tillgodose sist avsedda utbildningsbehov. Enligt det ena alternativet skulle den planerade utbildningsanstalten i Stockholm dimensioneras för en intagning av 100 elever årligen. Enligt det andra skulle nämnda utbildningsanstalt dimensioneras för en årlig intagning av inemot 65 elever, varjämte sjukgymnastutbildning skulle anordnas vid en statlig utbildningsanstalt i Lund, avsedd för en årlig intagning av ca 45 elever.

Av vissa organisatoriska skäl har utredningsmannen icke ansett sig kunna nu förorda det sistnämnda alternativet. Till dess förutsättningarna för inrättandet av den avsedda statliga utbildningsanstalten i Lund blivit bättre klarlagda borde därför enligt utredningsmannens mening det årliga behovet av sjukgymnaster täckas genom särskilda utbildningsanordningar i Stockholm.

Den av utredningsmannen förordade omorganisationen av sjukgymnastutbildningen i Stockholm förutsätter bland annat, att ledningen för den sjukgymnastiska avdelningen vid karolinska sjukhuset ansvarar för all sjukgymnastisk verksamhet på sjukhuset. Enligt utredningsmannens uppfattning synes medicinska fakulteten i Lund icke ha velat stödja tanken på en motsvarande organisation av verksamheten vid lasarettet i Lund. Denna omständighet torde ha utgjort den främsta anledningen till utredningsmannens avvaktande hållning beträffande frågan om anordnande av en statlig sjukgymnastutbildning i Lund. Numera föreligger — såsom framgått av min redogörelse för remissbehandlingen av utredningsmannens förslag — ett klart uttalande från medicinska fakulteten i Lund, enligt vilket sjukgymnastiska avdelningen i Lund avses tjänstgöra som självständig avdelning, varifrån all sjukgymnastisk behandling på lasarettet skall ledas i samråd med respektive klinikers läkare. Fakulteten har också understrukit, att den sjukgymnastiska verksamheten vid Lunds lasarett i princip bör organiseras på samma sätt som vid karolinska sjukhuset.

Enligt min mening har medicinska fakultetens nyssnämnda förklaring undanröjt den oklarhet med avseende på de medicinska förutsättningarna för en statlig sjukgymnastutbildning i Lund som utredningsmannen påtalat. Enär övriga förutsättningar i allt väsentligt klarlagts, torde ställning nu kunna tagas till frågan om på vilket sätt den förut angivna utbildningskapaciteten bör komma till stånd.

Jag vill först erinra om att tanken på en utbyggnad av sjukgymnastutbildningen i Stockholm till att avse en intagning av 100 elever årligen har nära nog enhälligt avvisats av remissinstanserna. Endast statskontoret har förordat en dylik lösning. Vid en jämförelse mellan de beräknade merkostnaderna för stockholmsalternativet — ca 100 000 kronor i årliga utgifter och ca 10 000 kronor i engångsutgifter — och de beräknade totalkostnaderna för anordnande av sjukgymnastutbildning i Lund — ca 170 000 kronor i årliga utgifter och ca 135 000 kronor i engångsutgifter — kan måhända det för statsverket mindre kostnadskrävande stockholmsalternativet synas

fördelaktigt. Det bör emellertid observeras, att sistnämnda alternativ avser en årlig intagning av endast 100 elever, medan alternativet med sjukgymnastutbildning förlagd även till Lund avses medge en total årlig intagning av 110 elever.

Enligt min mening torde fördelarna med de lägre kostnaderna icke kunna uppväga nackdelarna från utbildningssynpunkt med den ifrågasatta koncentrationen av utbildningen till Stockholm. De olägenheter av skilda slag, som en pressning av undervisningsresurserna intill gränsen av det möjliga i regel för med sig, kan förväntas inverka menligt på utbildningens standard. Organisatoriska komplikationer framdeles kan också tänkas föranleda rätt betydande kostnadsökningar. Väsentliga fördelar torde däremot stå att vinna vid en spridning av utbildningen. Båda utbildningsanstalterna kan planeras så, att en framtida ökning av intagningen kan bli möjlig. Att taga tillvara de erfarenheter rörande sjukgymnastutbildning, som medicinska fakulteten och sjukvårdens företrädare i Lund förvärvat under ett långvarigt samarbete med sydsvenska gymnastikinstitutet, synes mig också ytterst angeläget. Vid mina överväganden av förläggningsfrågan har jag kommit till den bestämda uppfattningen, att sjukgymnastutbildning i statlig regi bör anordnas jämväl i Lund. I betraktande av den erforderliga totala utbildningskapaciteten bör enligt min mening — så snart möjligheter därtill föreligger — den årliga intagningen utgöra 65 elever i Stockholm och 45 elever i Lund.

Principbeslut om anordnande av sjukgymnastutbildning i Lund, i huvudsaklig överensstämmelse med den av utredningsmannen föreslagna organisationsplanen, torde redan nu böra fattas. Med hänsyn till att den planerade sjukgymnastiska avdelningen vid Lunds lasarett, till vilken utbildningsanstalten bör anslutas, kan väntas bli färdig under första halvåret 1959 synes en lämplig tidpunkt för beslutets ikraftträdande vara den 1 juli 1959.

Innan jag övergår till enskildheterna i föreliggande förslag anser jag mig böra taga upp frågan om de planerade utbildningsanstalternas benämning. Utredningsmannen har föreslagit att utbildningsanstalten i Stockholm benämnas karolinska sjukhusets sjukgymnastskola och att en eventuell utbildningsanstalt i Lund benämnas sydsvenska sjukgymnastskolan. Vid remissbehandlingen har dessa namnförslag mött viss kritik.

Vad beträffar utbildningsanstalten i Stockholm finner jag det mindre lämpligt att dess lokala anknytning till karolinska sjukhuset markeras i benämningen. Vidare talar enligt min mening flera skäl för att begreppet »institut» fortfarande bör ingå i namnet. För egen del vill jag förorda att nu ifrågavarande utbildningsanstalt benämnas sjukgymnastinstitutet i Stockholm. Vad beträffar utbildningsanstalten i Lund delar jag den av medicinska fakulteten och även av utredningsmannen framförda meningen att ordet »sydsvenska» bör ingå i namnet. Jag förordar därför att sistnämnda utbildningsanstalt benämnas sydsvenska sjukgymnastinstitutet.

Den av utredningsmannen föreslagna organisationsplanen för sjukgymnastinstitutet i Stockholm kan jag i huvudsakliga delar godtaga. Planen bör därför enligt min mening läggas till grund för beslut i fråga om utbildningens ledning, lärarkrafter och anslag till forskning m.m. På en del punkter synes mig vissa modifikationer böra göras i utredningsmannens detaljförslag. Därjämte torde vissa kompletterande undersökningar böra vidtagas. Detta gäller i första hand lokalfrågorna.

Jag vill redan här erinra om att ett genomförande av föreliggande orga-

nisationsförslag ansetts förutsätta, att vissa ombyggnadsarbeten utföres inom karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning. Utredningsmannen har i stora drag redovisat arten av nämnda ombyggnadsarbeten men icke ansett sig kunna precisera kostnaderna. Jag har sedermera underhand inhämtat, att kostnaderna för ifrågavarande arbeten, vilka betingas dels av omorganisationen av utbildningen och ökningen av intagningskapaciteten dels av den sjukvårdande verksamheten inom avdelningen, kan preliminärt uppskattas till ca 400 000 kronor. Därtill kommer ett medelsbehov för inredning av lokalerna, vilket approximativt beräknas till 50 000 kronor.

De här avsedda byggnadsfrågorna m. m. torde snarast möjligt böra göras till föremål för en mera ingående utredning, varefter en noggrannare kostnadsberäkning bör uppgöras. Jag torde inom kort åter få anmäla här avsedda spörsmål. Därvid ämnar jag föreslå, att Kungl. Maj:t uppdrager åt kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande att närmare utreda frågan om behovet och omfattningen av nu åsyftade ombyggnadsarbeten m. m. Slutligt förslag i ärendet torde böra föreläggas 1958 års riksdag.

Vad jag nyss anfört om behovet av vissa ombyggnadsarbeten inom sjukgymnastiska avdelningen vid karolinska sjukhuset gör, att den föreslagna ökningen av intagningen till 65 elever årligen i Stockholm icke kan genomföras förrän höstterminen 1959. Jag räknar emellertid med att de ombyggnadsarbeten, som oundgängligen erfordras för att omorganisationen av utbildningen och en ökning av den årliga intagningen till 45 elever skall kunna ske, bör kunna medhinnas till sådan tidpunkt, att omorganisationen och sist avsedda ökning av intagningen kan komma till stånd höstterminen 1958.

Vad angår sjukgymnastinstitutets ledning har jag redan förordat, att ansvaret för utbildningen skall åvila karolinska institutet. Den direkta ledningen av sjukgymnastinstitutet bör, såsom utredningsmannen föreslagit, utövas av en föreståndare. Denne bör förordnas av Kungl. Maj:t och utses bland medlemmarna av karolinska institutets lärarkollegium. Vid sidan av föreståndaren bör finnas en biträdande föreståndare. Föreståndarskapet bör i enlighet med utredningsmannens förslag förenas med ett årligt arvode av 1 200 kronor. Som en första instans för handläggning av ärenden rörande sjukgymnastinstitutets verksamhet bör vidare finnas ett lärarkollegium. De av utredningsmannen uppdragna riktlinjerna för ärendenas beredning anser jag mig böra godtaga. Vad beträffar den närmare fördelningen av funktionerna mellan karolinska institutets lärarkollegium, föreståndaren, biträdande föreståndaren och sjukgymnastinstitutets lärarkollegium samt beträffande detta kollegiums sammansättning torde förslag till bestämmelser senare få underställas Kungl. Maj:t.

Den av utredningsmannen föreslagna omläggningen av undervisningen nödvändiggör en förstärkning av lärarkrafterna och den personal som avses handleda sjukgymnasteleverna i deras praktiska utbildning.

Utredningsmannens förslag beträffande förändringen av den nuvarande lärartjänsten i Ca 29 vid gymnastiska centralinstitutet anser jag mig icke kunna helt biträda. För egen del finner jag det från utbildningssynpunkt angeläget att en särskild tjänst som lärare i sjukgymnastik inrättas och att ifrågavarande tjänst knytes till karolinska institutet. Tjänsten, som bör inrättas från och med den 1 juli 1958, bör placeras i samma lönegrad som de vid 1954 års riksdag (prop. 1954: 212; SU 191; Rskr 395) beslutade tjänsterna i klinisk farmakologi m. fl. ämnen vid de medicinska lärosätena.

Vad beträffar lönegradsplaceringen för sistnämnda lärartjänster kommer chefen för civildepartementet senare denna dag att föreslå, att tjänsterna i fråga från och med den 1 juli 1957 placeras i lönegrad A 24. Med hänsyn härtill torde även den av mig nu förordade lärartjänsten i sjukgymnastik böra placeras i lönegrad A 24. Tjänsten bör emellertid inrättas såsom ordinarie. Med densamma bör vara förenad befattningen som överläkare vid karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning. Innehavaren av tjänsten bör därjämte förordnas som biträdande föreståndare för sjukgymnastinstitutet. Tjänsten bör tillsättas av universitetskanslern på förslag av karolinska institutets lärarkollegium, som i ärendet bör höra direktionen för karolinska sjukhuset.

Det nu förordade tillsättningsförfarandet torde emellertid icke böra tillämpas, då tjänsten första gången tillsättes. Som en övergångsanordning förordar jag nämligen, att den nuvarande innehavaren av lärartjänsten i Ca 29 vid gymnastiska centralinstitutet utan ledigförklaring av den nya lärartjänsten i Ao 24 utnämnes till förste innehavare av densamma från och med den 1 juli 1958. Vid sådant förhållande bör lärartjänsten i Ca 29 vid gymnastiska centralinstitutet utgå ur personalförteckningen för centralinstitutet från och med nämnda tidpunkt.

Utredningsmannens förslag att den nuvarande arvodesbefattningen som biträdande läkare vid karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning skall utbytas mot en lönegradsplacerad tjänst som biträdande överläkare anser jag mig böra tillstyrka. Denna tjänst bör placeras i samma lönegrad som övriga tjänster såsom biträdande överläkare vid karolinska sjukhuset. I överensstämmelse med av chefen för civildepartementet framlagt förslag bör den av mig tillstyrkta tjänsten som biträdande överläkare, vilken bör inrättas från och med den 1 juli 1958, placeras i Ae 24.

Av stor vikt för sjukgymnastikens fortsatta utveckling är att en tillfredsställande specialistutbildning kan ordnas för läkare, som önskar meritera sig på området. Utredningsmannens förslag, att den nuvarande befattningen som andre underläkare vid karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning skall utbytas mot en befattning som förste underläkare samt att därjämte en ny befattning som förste underläkare skall inrättas vid nämnda avdelning synes mig väl ägnat att främja detta syfte. Jag tillstyrker därför detta förslag.

Serafimerlasarettets sjukgymnastiska avdelning avses i fortsättningen skola utnyttjas för undervisningen i större utsträckning än för närvarande. Utredningsmannen har dessutom förordat, att undervisningen på denna avdelning framgent skall organiseras på ett mera tillfredsställande sätt än som hittills varit fallet. De av utredningsmannen anförda skälen för ett utbyte av den nuvarande arvodesbefattningen som läkare vid avdelningen mot en lönegradsplacerad tjänst som biträdande överläkare anser jag bärande. Med hänsyn härtill föreslår jag, att nämnda arvodesbefattning från och med den 1 juli 1958 utbytes mot en tjänst som biträdande överläkare i Ae 24. Denna tjänst och den av mig förut föreslagna tjänsten som biträdande överläkare vid karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning bör tillsättas i samma ordning som motsvarande tjänster vid serafimerlasarettets och karolinska sjukhusets andra avdelningar.

Jag tillstyrker att en av läkarna på vartdera norrbackainstitutet och epidemisjukhuset mot särskilt arvode anlitas för instruktion av eleverna under patientbehandlingar på ifrågakvarande sjukhus.

Sveriges läkarförbund har hemställt att frågan om anställningsvillkoren för de av omorganisationen berörda läkarna — därmed avser förbundet även läkare med arvodesuppdrag — göres till föremål för förhandlingar, sedan klarhet vunnits om sjukgymnastutbildningens slutliga utformning. Om och i vad mån tilläggsarvode bör utgå till läraren i sjukgymnastik synes därför icke böra nu avgöras. Ej heller torde storleken av undervisningsarvodet till de båda läkarna på norrbackainstitutet och epidemisjukhuset böra nu fixeras.

De av utredningsmannen beräknade arvoden för undervisning i anatomi, fysiologi, patologi, psykologi och psykiatri, hygien, sjukdomslära, fysikalisk terapi, rehabilitering och gruppgymnastik, anser jag mig kunna godtaga. Vidare tillstyrker jag den föreslagna medelsanvisningen för assistent- och amanuenshjälp vid anatomiska institutionen. Däremot är jag icke beredd biträda utredningsmannens förslag, att ett särskilt arvode skall beräknas åt en underläkare för assistens vid undervisningen i fysiologi. Ej heller finner jag mig kunna tillstyrka förslaget om särskild ersättning till en sjuksköterska för biträde vid undervisningen i fysikalisk terapi.

Ett betydelsefullt inslag i utbildningsreformen är den förbättring av den praktiska undervisningen i sjukgymnastik som utredningsmannen rekommenderat. För instruktion och övervakning av eleverna vid deras patientbehandlingar anlitas för närvarande nio sjukgymnaster, förordnade som instruktionsgymnaster mot särskilt arvode. Vid en årlig intagning av 40—45 elever bör enligt utredningsmannen ytterligare sju sjukgymnaster tagas i anspråk för nu avsedda ändamål. Den föreslagna ökningen betyder en avsevärt förbättrad relation mellan antalet instruktionsgymnaster och elever. Med hänsyn till den betydelse för undervisningen, som anordningen kan förväntas få, anser jag mig böra tillstyrka det föreslagna antalet. Vad utredningsmannen i nu berörda hänseende förordnat beträffande instruktionsgymnasternas fördelning på olika sjukhus samt arvodenas storlek anser jag mig också böra biträda.

Vid en årlig intagning av 65 elever krävs enligt utredningsmannen, utöver förut avsedda 16 instruktionsgymnaster, ytterligare fem. Förslaget innebär, bland annat, att ytterligare en tjänst som sjukgymnast bör inrättas vid karolinska sjukhusets sjukgymnastiska avdelning. Ifrågavarande sjukgymnast skulle närmast vara avsedd som biträde åt chefsgymnasten vid undervisningens organisation och vid instruktion av mera invecklade behandlingsmetoder. För egen del är jag icke nu beredd att tillstyrka, att ytterligare en tjänst som sjukgymnast inrättas vid nämnda avdelning. Enligt min mening bör frågan härom prövas längre fram, sedan närmare erfarenhet vunnits beträffande det samlade behovet av sjukgymnaster för sjukvård och undervisning vid avdelningen efter utbildningsreformens genomförande. Vad utredningsmannen i övrigt föreslagit i fråga om instruktionsgymnaster vid en årlig intagning av 65 elever anser jag mig böra godtaga.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att utredningsmannen förutsatt, att inalles tre sjukgymnasttjänster — avsedda för sjukvårdens behov — kommer att inrättas vid karolinska sjukhusets lungklinik. Mina nyss redovisade ställningstaganden till utredningsmannens förslag i fråga om antalet instruktionsgymnaster vid en årlig intagning av 45 respektive 65 elever innebär med hänsyn till vad jag tidigare anfört och föreslagit beträffande ökning av elevintagningen i Stockholm, att vid lungkliniken skall finnas

inrättade under budgetåret 1958/59 minst två och från och med budgetåret 1959/60 minst tre sjukgymnasttjänster.

Vidare torde jag få erinra om att vad jag föreslagit i det föregående även innebär, att ytterligare en sjukgymnast på epidemisjukhuset skall anlitas för elevinstruktion. Med anledning av vad universitetskanslern anfört rörande epidemisjukhusets utnyttjande för undervisningsändamål torde jag i detta sammanhang få upplysa, att enligt vad under hand inhämtats från Stockholms stads sjukhusdirektion något hinder från direktionens sida icke möter att epidemisjukhuset utnyttjas för undervisningen av sjukgymnastelever på det sätt utredningsmannen föreslagit. Det torde sedermera få ankomma på karolinska institutets lärarkollegium att samråda med sjukhusdirektionen rörande undervisningens ordnande i detalj.

Utredningsmannen har föreslagit, att medel för arvoden till instruktionsgymnasterna skall beräknas under karolinska sjukhusets avlöningsanslag. Med hänsyn till att det här är fråga om arvoden för undervisningsuppgifter bör enligt min mening för ändamålet erforderliga medel beräknas under karolinska institutets avlöningsanslag.

För av utredningsmannen angivna arbetsuppgifter torde vid karolinska institutet böra inrättas en extra ordinarie tjänst som kanslibitråde. Jag förutsätter att till ifrågavarande befattningshavares arbetsuppgifter kommer att hänföras jämväl sådana kansligöromål, som rör antagning, redovisning och examination av elever vid sjukgymnastinstitutet.

Vad beträffar den av utredningsmannen föreslagna årliga medelsanvisningen till materiel m. m. för sjukgymnastinstitutet — ca 15 000 kronor — anser jag mig icke böra fixera beloppets storlek, då det enligt förslag i årets statsverksproposition i fortsättningen skall ankomma på universitetskanslern att besluta om fördelningen på olika institutioner m. m. av de till universitetet och karolinska institutet anvisade årliga reservationsanslagen till materiel m. m. Vid den framtida avvägningen av karolinska institutets materielanslag torde emellertid hänsyn böra tagas till sjukgymnastinstitutets behov av medel till materiel m. m., vilket medelsbehov utredningsmannen dock synes ha beräknat något i överkant. I anslutning härtill vill jag vidare — under hänvisning till vad statskontoret anfört — framhålla, att jag anser att medel icke bör beräknas under materielanslaget till av utredningsmannen föreslagen ersättning till vaktmästaren vid anatomiska institutionen.

Mot utredningsmannens beräkningar av engångsanslag för undervisningen, cirka 40 000 kronor, synes mig icke vara något att erinra. Vidare anser jag mig böra godtaga de av honom beräknade engångskostnaderna, i avrundat tal 15 000 kronor, för utrustning av ett forskningslaboratorium.

I enlighet med vad riksräkenskapsverket föreslagit bör årliga anslag och engångsanslag till materiel och utrustning för sjukgymnastinstitutet anvisas under respektive anslag till karolinska institutet.

Med de av mig i det föregående i olika hänseenden föreslagna modifieringarna i utredningsmannens förslag synes kostnadsökningen i fråga om avlöningar och materiel kunna uppskattas till i avrundat tal 110 000 kronor vid en intagning av 45 elever (budgetåret 1958/59) och 125 000 kronor vid en intagning av 65 elever (fr. o. m. budgetåret 1959/60). Därtill kommer vissa engångskostnader för undervisningens och forskningens behov å sammanlagt 55 000 kronor. Slutligen tillkommer kostnader för ombyggnadsarbeten inom sjukgymnastiska avdelningen och för inredning av de omdisponerade utrymmena.

För sydsvenska sjukgymnastinstitutet bör, såsom utredningsmannen föreslagit, tillämpas i huvudsak samma organisationsplan som avses gälla för sjukgymnastinstitutet i Stockholm. Med beaktande av vad jag i det föregående anfört och föreslagit rörande ledningen m. m. av sistnämnda institut förordar jag därför att följande organisationsplan lägges till grund för sydsvenska sjukgymnastinstitutet.

Ansvar för utbildningen bör åvila medicinska fakulteten i Lund. Den direkta ledningen av institutet bör utövas av en föreståndare, förordnad av Kungl. Maj:t och utsedd bland ledamöterna av medicinska fakulteten. Vid sidan av föreståndaren bör finnas en biträdande föreståndare. Till föreståndaren bör utgå ett årligt arvode av 1 200 kronor. Som en första instans bör vidare finnas ett lärarkollegium. Vad beträffar den närmare fördelningen av funktionerna mellan fakulteten, föreståndaren, biträdande föreståndaren och institutets lärarkollegium samt beträffande kollegiets sammansättning bör i princip gälla samma bestämmelser som för sjukgymnastinstitutet i Stockholm. De riktlinjer för administrationen, som utredningsmannen angivit, synes mig böra godtagas.

Den av utredningsmannen redovisade personalorganisationen för sydsvenska sjukgymnastinstitutet anser jag mig kunna i allt väsentligt godtaga. Konstruktionen av överläkarbefattningen synes emellertid böra modifieras.

I huvudsaklig överensstämmelse med vad jag förordat beträffande sjukgymnastinstitutet i Stockholm föreslår jag att en tjänst som lärare i sjukgymnastik i Ae 24 inrättas vid Lunds universitet. Med tjänsten, som bör inrättas från och med den 1 juli 1959, bör förenas befattningen som överläkare vid den sjukgymnastiska avdelningen vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. Innehavaren av tjänsten bör därjämte förordnas som biträdande föreståndare för sjukgymnastinstitutet. Tjänsten bör tillsättas av universitetskanslern på förslag av medicinska fakulteten i Lund, som i ärendet bör höra direktionen för nämnda sjukvårdsinrättningar.

Till frågan om och i vad mån särskilt arvode bör utgå till läraren i sjukgymnastik — utredningsmannen har för sin del räknat med ett belopp av 5 000 kronor — är jag icke beredd att nu taga ställning. Jag vill nämligen erinra om att Sveriges läkarförbund hemställt om förhandlingar rörande anställningsvillkoren för jämväl de läkare, som avses skola knytas till ett blivande sjukgymnastinstitut i Lund.

Beträffande det erforderliga lärar- och personalbehovet i övrigt vill jag framhålla följande.

Särskild ersättning bör beräknas till biträdande lärare i sjukgymnastik. Storleken härav torde emellertid — med hänsyn till att även ifrågavarande ersättning kan komma att beröras av nyssnämnda förhandlingar — icke böra nu fixeras.

Jag tillstyrker vidare, att en befattning som klinisk amanuens i enlighet med föreliggande förslag inrättas vid universitetet.

Vid universitetet bör därjämte inrättas en extra ordinarie tjänst som chefgymnast i vederbörlig lönegrad. Befattningen bör förenas med ett instruktionsarvode av 3 600 kronor.

I fråga om behovet av övriga instruktionsgymnaster för undervisningen har utredningsmannen — under hänvisning till ett av medicinska fakulteten framlagt förslag — förordat, att 15 av lasarettets sjukgymnaster förordnas som instruktionsgymnaster. I den preliminära förhandlingsöverenskommel-

se, för vilken jag tidigare redogjort, har uppgivits att landstinget förklarat sig villigt att tillhandahålla sjukgymnaster till ett antal av åtta à nio. I sitt remissyttrande över betänkande II har Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse anfört, att styrelsen ifrågasätter behovet av »proportionsvis flera instruktionsgymnaster i Lund än vid GCI». Enligt vad jag erfarit torde den bristande överensställningen på nu avsedda punkt mellan utredningsmannens organisationsplan och den preliminära förhandlingsöverenskommelsen vara föranledd av något missförstånd. Vid överläggningar, som sedermera ägt rum mellan representanter för ecklesiastikdepartementet och landstinget, har man från landstingets sida utfäst sig att ställa till förfogande det antal sjukgymnaster, som enligt utredningsmannens förslag bör förordnas såsom instruktionsgymnaster för undervisningen. Jag anser mig därför böra räkna med medel för instruktionsarvodet till 15 sjukgymnaster.

De av utredningsmannen beräknade arvoden för undervisning i anatomi, fysiologi, patologi, psykologi och psykiatri, hygien, sjukdomslära, fysikalisk terapi, rehabilitering och gruppgymnastik anser jag mig böra godtaga. Vidare biträder jag förslaget om särskild ersättning för assistent- och amanuenshjälp vid anatomiska och fysiologiska institutionerna. Förslaget om ersättning för assistens vid undervisningen i fysikalisk terapi vill jag icke motsätta mig.

För kansligöromål i samband med sjukgymnastutbildningens planläggning och bedrivande bör vid universitetet inrättas en extra ordinarie tjänst som kanslibiträde.

Beträffande den av utredningsmannen föreslagna årliga medelsanvisningen till materiel m. m. — vilken synes mig tilltagen något i överkant — tillåter jag mig att hänvisa till vad jag tidigare anfört i fråga om motsvarande medelsanvisning till sjukgymnastinstitutet i Stockholm.

Vad beträffar de av utredningsmannen beräknade engångskostnaderna för dels utrustning av sydsvenska sjukgymnastinstitutets lokaler, ca 15 000 kronor, dels undervisningsmateriel, ca 30 000 kronor, dels utrustning av ett forskningslaboratorium, ca 15 000 kronor, finner jag ingen anledning till erinran.

Beträffande byggnadskostnaderna för sjukgymnastinstitutets lokaler inom lasarettets centralblock har dessa, enligt vad utredningsmannen anfört, beräknats till 150 000 kronor, av vilket belopp hälften eller 75 000 kronor skulle påföras statsverket. Sedermera har jag under hand från landstingets kansli inhämtat, att nämnda byggnadskostnader kunde beräknas uppgå till 195 000 kronor. Hälften därav eller 97 500 kronor torde beräknas falla på statsverket.

Kostnaderna för inrättandet av det av mig föreslagna sydsvenska sjukgymnastinstitutet torde kunna sammanfattas på följande sätt. De årliga kostnaderna för avlöningar och materiel kan uppskattas till ca 170 000 kronor. Engångskostnaderna för undervisningens och forskningens behov kan beräknas till 60 000 kronor. Erforderliga medel för sist avsedda ändamål torde böra anvisas för budgetåret 1959/60. Ytterligare tillkommer byggnadskostnader för sjukgymnastinstitutets lokaler, vilka kostnader torde komma att belöpa sig till inemot 100 000 kronor.

Såsom jag förut föreslagit bör sjukgymnastinstitutet träda i funktion den 1 juli 1959. Den för majoren J. G. Thulin gällande koncessionen för sydsvenska gymnastikinstitutet utgår i och med att den elevkurs, som antages

instundande hösttermin, examineras 1959. Detta innebär, att Thulin icke skulle äga rätt att antaga nya elever höstterminen 1958 och att endast en elevkurs skulle komma att undervisas vid sistnämnda institut läsåret 1958/59. På de av utredningsmannen anförda skälen synes Thulin, därest han gör framställning härom, böra medgivas rätt att antaga nya elever jämväl höstterminen 1958. Undervisningen av nämnda elever bör från och med höstterminen 1959 ombesörjas av det då inrättade statliga institutet.

Jag torde avslutningsvis få anmäla vissa ytterligare frågor.

Såsom framgår av min förut lämnade redogörelse har utredningsmannen dels föreslagit vissa ändringar i gällande bestämmelser rörande fordringarna för tillträde till sjukgymnastutbildning, dels rekommenderat införandet av krav på ett års obligatorisk sjukhustjänstgöring efter examen för erhållande av legitimation.

Vad först angår inträdesfordringarna innebär utredningsmannens förslag dels att samma krav bör gälla för kvinnliga och manliga sökande, dels en viss skärpning av fordringarna på teoretiska förkunskaper.

Vid remissbehandlingen har divergerande uppfattningar kommit till uttryck beträffande förslaget om skärpning av inträdesfordringarna. Å ena sidan har behovet av studentexamenskompetens inom vissa kunskapsområden — naturvetenskapliga ämnen och språk — understrukits. Å andra sidan har framhävts att strängare inträdesfordringar än de nuvarande icke kan anses motiverade. Medicinska fakulteten i Lund, som företräder sistnämnda uppfattning, har i detta sammanhang bland annat hänvisat till erfarenheterna från sjukgymnastutbildningen vid sydsvenska gymnastikinstitutet.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att ett bifall till mina i det föregående framlagda förslag föranleder, att särskilda reglementariska föreskrifter bör utfärdas av Kungl. Maj:t beträffande sjukgymnastutbildningen. Det synes mig lämpligt att förut berörda fråga om inträdesfordringarna prövas av Kungl. Maj:t i samband med utfärdandet av ifrågasvarande bestämmelser. Jag vill emellertid redan nu understryka, att strängare krav på teoretiska förkunskaper än som oundgängligen erfordras för att sjukgymnastelevna skall kunna följa undervisningen enligt min mening icke bör uppställas. Ytterligare vill jag tillägga, att inträdeskraven självfallet bör vara lika för kvinnliga och manliga sökande.

Utredningsmannens rekommendation rörande obligatorisk sjukhustjänstgöring efter examen har tillstyrkts av åtskilliga remissinstanser men rönt bestämt mostånd på några håll. Enighet synes råda om att praktisk utbildning utöver den som sker före examinationen erfordras för en självständig yrkesutövning som sjukgymnast. Meningsmotsättningarna gäller närmast utformningen av den praktiska vidareutbildningen. Medicinalstyrelsen har på vissa anförda skäl förordat, i stället för obligatorisk sjukhustjänstgöring, en förlängd praktisk utbildning.

För egen del är jag icke beredd att nu taga ställning till denna fråga. Jag vill emellertid framhålla att den av mig förordade reformeringen av sjukgymnastutbildningen i och för sig bör betyda en avsevärd förbättring av sjukgymnastelevnarnas praktiska kunnande. Behovet av sjukhustjänstgöring för legitimation torde därför icke komma att efter utbildningsreformens genomförande framträda starkare än för närvarande. Å andra sidan är frågan om den praktiska vidareutbildningen enligt min mening av sådan vikt att en noggrann prövning av olika möjligheter härvidlag bör komma

till stånd. I likhet med kanslern anser jag, att det lämpligen bör anförtros åt medicinalstyrelsen att ytterligare utreda den av utredningsmannen väckta frågan.

Avskiljandet av sjukgymnastutbildningen från gymnastiska centralinstitutet föranleder ändringar i gällande bestämmelser rörande institutet. Det torde böra ankomma på direktionen över gymnastiska centralinstitutet att avgiva förslag till dylika ändringar.

Den förordade omläggningen av sjukgymnastutbildningen torde i huvudsak böra genomföras under ett och samma läsår, d. v. s. i tillämpliga delar samtidigt för såväl första som andra årskursen. I Stockholm avses utbildningen sålunda bli omlagd under läsåret 1958/59, i Lund under läsåret 1959/60. Under det första verksamhetsåret enligt den nya ordningen torde man emellertid på grund av vissa förhållanden kunna räkna med ett något mindre medelsbehov än vad jag i det föregående beräknat. Det torde böra ankomma på karolinska institutets lärarkollegium och medicinska fakulteten i Lund att vid uppgörandet av anslagsäskandena för budgetåret 1958/59 respektive budgetåret 1959/60 närmare undersöka möjligheterna till nu avsedda inbesparingar.

Utskottet

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår föreslås i den föreliggande propositionen att sjukgymnastutbildningen i Stockholm omorganiseras samt att sjukgymnastutbildning i statlig regi anordnas i Lund. De föreslagna åtgärderna äsyfta bland annat en förbättring av sjukgymnastutbildningen och en väsentligt ökad utbildningskapacitet.

För utbildningen i Stockholm, som för närvarande ombesörjes av gymnastiska centralinstitutet, föreslås inrättande av ett särskilt utbildningsorgan, benämnt sjukgymnastinstitutet i Stockholm, som skall sortera under karolinska institutet. Sjukgymnastutbildningen i Lund — som nu sker vid det privatägda sydsvenska gymnastikinstitutet, för vilket gällande koncession upphör år 1959 — skall enligt Kungl. Maj:ts förslag i fortsättningen ombesörjas av ett statligt utbildningsorgan, sydsvenska sjukgymnastinstitutet, sorterande under medicinska fakulteten vid universitetet i Lund och uppbyggt efter förebild av det nya institutet i Stockholm.

Såvitt gäller sjukgymnastutbildningen i Stockholm föreslås en betydande förstärkning av lärarkrafter och annan personal. För sydsvenska sjukgymnastinstitutet har framlagts förslag om i huvudsak samma personalorganisation som för institutet i Stockholm.

Vid de båda sjukgymnastinstituterna skola — sedan vissa byggnadsarbeten vid karolinska sjukhuset respektive Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund avslutats — intagas sammanlagt 110 elever. I jämförelse med nuvarande intagning i Stockholm och Lund av svenska elever innebär detta en ökning av kapaciteten med omkring 70 procent.

Sjukgymnastinstitutet i Stockholm avses träda i funktion den 1 juli 1958 och sydsvenska sjukgymnastinstitutet den 1 juli 1959.

Utskottet har icke funnit något att erinra mot de huvudsakliga grunder, som av departementschefen föreslagits med avseende å omorganisationen av sjukgymnastutbildningen och icke heller mot de härav föranledda, av departementschefen föreslagna förändringarna i personalorganisationen m. m. vid Lunds universitet, karolinska institutet, karolinska sjukhuset samt gymnastiska centralinstitutet, att genomföras under budgetåren 1958/59 och 1959/60.

Vidkommande fordringarna för tillträde till sjukgymnastutbildning har departementschefen framhållit, att enligt hans mening strängare krav på teoretiska kunskaper än som oundgängligen erfordrades för att sjukgymnasteleverna skulle kunna följa undervisningen icke borde uppställas. Utskottet vill för sin del understryka detta departementschefens uttalande. Utskottet är även ense med departementschefen därom, att inträdeskraven självfallet böra vara lika för kvinnliga och manliga sökande.

Vad beträffar den i samband med omorganisationsförslaget diskuterade frågan om obligatorisk sjukhustjänstgöring efter avlagd examen anser utskottet — som vill betona värdet av den praktiska vidareutbildningen på förevarande område — att detta spörsmål i enlighet med vad departementschefen förordat lämpligen bör bli föremål för ytterligare utredning av medicinalstyrelsen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 15 mars 1957 föreslagna huvudsakliga grunder för omorganisation av sjukgymnastutbildningen m. m.;

b) godkänna av departementschefen i samma statsrådsprotokoll föreslagna förändringar i personalorganisationen m. m. vid universitetet i Lund, karolinska mediko-kirurgiska institutet, karolinska sjukhuset samt gymnastiska centralinstitutet, att genomföras under budgetåren 1958/59 och 1959/60.

Stockholm den 19 november 1957

På statsutskottets vägnar:
MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Karl Andersson, Gillström, Näsström, Boman, Gustaf Andersson, Ivar Johansson, Thun, Holmqvist, Rikard Svensson, fröken Ranmark, herrar Nils Theodor Larsson, Jacobsson, Anders Johansson och Domö; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Malmborg, Petterson i Degerfors, Thapper, Persson i Växjö, Svensson i Alingsås, Gustafsson i Stockholm, Nilsson i Göingegården, fröken Olsson, herr Gustafsson i Skellefteå, fröken Vinge, herrar Gerhard Nilsson i Gävle, Helén och Svensson i Stenkyrka.
